

۲۲۲۹

دانشگاه تهران

دانشکده دامپزشکی

شماره پایان نامه

سال تحصیلی ۴۷-۴۸

پایان نامه

برای دریافت دکترای دامپزشکی از دانشگاه تهران

موضوع

مارکتینگ پوست گوسفند و بزرگسازان

نگارش:

پروپوزیتهای

هئیت داوران

جناب آقای دکتر محمد تابش استاد دانشکده دامپزشکی استاد راهنما و رئیس هیئت داوران

جناب آقای دکتر رکن الدین سیکبار " " داور

جناب آقای دکتر حسنعلی نشاط " " داور

۲۲۲۹

تقدیم به :

— پند ز بزرگوایم که همواره مراد رزاه تحصیل مشوق بوده اند .

— ماد رمهریایم که زند گیتیم مرهون زحمات فراموش نشدنی

اوست .

تقدیم به:

—عمومی گرامر جناب آقای دکتر مسلم بهادری استاد دانشکده

پزشکی دانشگاه تهران ~~دانشگاه~~ افکار روشنین دائما مراجعین

راهنما بوده و خواهد بود.

—برادر ارجمندم که همواره از هیچگونه کمک و مساعدت در راه تحصیل

درین نفرموده اند.

تقدیم به :

— استاد ارجمند جناب آقای دکتر محمد تاجیک در تدوین این

پایان نامه از راهنماییهای ایشان برخوردار بوده ام .

— استاد محترم جناب آقای دکتر ابن الدین سیکبار که همواره

از محضر علمی ایشان کسب فیض نمودم .

— استاد گرام جناب آقای دکتر حسنعلی نشاط که همیشه از

تعالیم ایشان بهره مند گردیدم .

— دانشیار محترم جناب آقای دکتر محمد ستاری که بالطف و

مرحمت فراوان در تمام مدت تهیه این پایان نامه پیوسته

راهنمایی فرمودند .

تقديم به :

-- تمام فارغ التحصيلان سال ۴۷-۴۸ که خاطر دوستی

آنها را عیدجگانه فراموش نخواهم کرد .

فهرست

- ۱- مقدمه
- ۲- کلیات
- ۳- تولید، سالیانه پوست گوسفند و بز را بران
- ۴- میزان واردات پوست گوسفند و بز را بران
- ۵- میزان صدرر پوست
- ۶- انواع پوست از نظر وزن
- ۷- انواع پوست از نظر کیفیت
- ۸- عملیاتی که در روی پوست انجام میگیرد تا بصورت صنعتی درآید .
 - الف- دسته بندی پوست
 - ب- نگهداری پوست
 - اولا- نمک سود کردن پوست
شرایط عمومی در عمل نمک سود کردن
 - ثانیا- خشک کردن پوست
 - ثالثا- سالامبور کردن پوست
ناپذیرفتنی ها در سالامبور
 - ۹- چگونگی انبار کردن
 - ۱۰- آفات انبار
 - ۱۱- رقم بندی و صادرات پوست
 - ۱۲- درجه بندی پوست .

فهرست

- ۱۳- درجه بندی پوست از لحاظ تکه و اندازه (وسعت)
- ۱۴- شرایط بسته بندی پوست برای صادرات
- ۱۵- درجه بندی سالامبور
- ۱۶- درجه بندی سالامبور از لحاظ اندازه (تکه)
- ۱۷- شرایط عمومی در سالامبور
- ۱۸- شرایط بسته بندی در سالامبور
- ۱۹- رابطه قیمتها و مرغوبیت پوست
- ۲۰- چرم
- ۲۱- انواع چرم
- ۲۲- درجه بندی چرم
- ۲۳- انبار کردن چرم
- ۲۴- آمار تولید و واردات و صادرات چرم زگی و چرم زبری
- ۲۵- موقعیت گونی تجارت چرم در ایران
- ۲۶- پیشرفت های آینده در صنعت پوست ایران
- ۲۷- پیشنهادات
- الف- پیشنهادات جهت پوستهای سبک و سنگین
- ب- پیشنهادات جهت چرم
- ۲۸- منابع

پوست یکی از فراآورده های با ارزش دام بشمار رفته و در کشور ما رقم عمدتاً از راه واردات و صادرات

اقتصادی مملکت بوجود آورده است. ولی باید توجه نمود که عنوز برای بالا بردن میزان ...
توانید و بخصوص صادرات . امکانات بسیار زیادی وجود دارد .

پوست محصولی است که از نظر صنعت و تجارت مقام ارزنده این را دارا می باشد و با

توجه بمیزان صادرات گالامی بزبور در ممالکی که درآمد امپروری پیشرفته هستند و مقایسه درآمدی
که از این راه نصیب کشورهای مزبور میشود و همچنین با مقایسه فرآورده های دامی دیگر این

ا.ر.م.م. میگرد که ارزش پوست حیوان و اهمیت آن قسمت عمده و مهمی از درآمد حاصله از عواید

دامپروری را تشکیل داده و در بعضی مواقع این رقم منکست ۱۵ الی ۲۰ ^{۱۰۰} قسمت دام برسد . و

نیز در بسیاری از موارد که دامهای اهلی بدملی نحیف و لاغر بوده و با اصطلاح پوستی بر استخوان

دارند ارزش پوست حیوان نسبت به بهای دام رقم فوق العاده ای را تشکیل داده و با اصطلاح

حیوان را بقیعت پوستش خرید و فروش میکنند .

طبق آمار وزارت دام موجود که سازمانهای اقتصادی و مسئول امر ارائه داده اند

نشان میدهد که ایران نزدیک به ۳۰ میلیون گوسفند دارد که از این تعداد گوسفند یا در نظر

گرفتن گشتار گوسفند در گشتارگاههای کشورهای گشتارها که در خارج از گشتارگاهها صورت میگیرد

سالانه در حدود ۸ تا ۹ میلیون کیلوگرم پوست خام از گوسفند بدست میآید و در حدود ۱۳ میلیون

بزدارد که محصول پوست آن ۴ تا ۵ میلیون کینلوگم است با توجه باین ارقام روشن میگردد که تولید و صدور پوست جای بسیار مهمی را در اقتصاد کشور ما بدست آورده است و یکی از ارقام مهم صادراتی ما بشمار میرود .

ولی باید توجه داشت که بخاطر سهل انگاری وعدم آشنائی که در تهیه این محصول بکار میرود از قبیل عدم دقت در پوست کنی - وجود بیماریهای پوستی - خسارات حاصله از پندک سود کردن وغیره مقدار چندانی از ارزش واقعی این کالا نگاسته میگردد . بطوریکه خسارات حاصله از این عوامل به ۲۰ الی ۲۵ و گاهی ۳۵ درصد ارزش کل پوست بالغ میگردد .

بدیهی است اگر در رفع این نواقص کوشش شود استفاده های که از این راه عاید صادرات مملکت میگردد رقم قابل توجهی خواهد بود . بطوریکه محاسباتی که انجام شد تقریباً در حدود ۵۰۰ میلیون ریال میگردد . همچنین این امر سبب میگردد که از میزان صدور پوستهای درجه ۲ و ۳ کاسته شود و در نتیجه بر میزان تولید و صدور انواع پوستهای مرغوب افزوده گردد و بالاخره احتیاجات داخلی نیز از هر نظر تامین خواهد شد .

با آنچه که ذکر شد این حقیقت روشن میگردد که کوشش و فعالیت در بهبود و مرغوبیت محصول در حال حاضر تا آن^{چه} اندازه ضروری و لازم بوده و بازاری کردن این محصول برای فروش و صادرات از نظر بهبود در امر بازرگانی تا چه پایهای مفید و از نظر اقتصادی امری حیاتی بشمار میرود .

کلیات

پوست یکی از اعضای مهم و پرکار بدن میباشد که سطح خارجی بدن جانوران را

پوشانیده است و در حقیقت حد فاصل بین اعضای بدن و محیط خارج میباشد .

پوست سطح بدن را از ضربات و عدمات خارجی تا حدی محفوظ نگه میدارد و

محافظ خوبی برای جلوگیری از دخول میکروبها بداخل بدن بشمار میرود . پوست با تنفس —

جلدی خود و خارج شدن ترشحات بدن بوسیله این عضو سبب میگردد تا پوست فعالانه در —

تنظیم حرارت و متابولیسم بدن شرکت نماید .

ضخامت پوست به نسبت سن حیوان افزوده میگردد و چنانچه این عضو را از بدن جدا نمایند ورقه

مسطحی بدست میآید که پس از ساختن و برداختن میتوان آنرا بصورت چرم و یا پوستهای نرم و —

زینتی درآورد و معمولاً جهت معارف مخصوص صنعتی و پوشاکی مورد استفاده قرار داد .

تولید سالیانه پوست گوسفند و بز در ایران

طبق آمار و ارقام موجود با توجه به مناسباتی که سازمانهای اقتصادی و مسئول انجام داده اند نشان میدهد که در ایران نزدیک به ۳۰ میلیون گوسفند و ۱۳ میلیون بز وجود دارد که محصول سالیانه پوست خام گوسفند و بز در حدود ۹۲ تا ۱۴ میلیون کیلوگرم میباشد . همانطوریکه تعداد گوسفند، آن موجود در کشور تقریباً دوبرابر تعداد بزها میباشد تولید پوست حیوانات مزبور نیز کم و بیش همین نسبت را حفظ کرده است بطوریکه از ۱۲ تا ۱۴ میلیون کیلوگرم پوست خام تولیدی از گوسفند و بز بطور متوسط ۸ تا ۹ میانگین کیلوگرم آنرا پوست گوسفند و ۴ تا ۵ میلیون کیلوگرم آنرا پوست بز تشکیل میدهد . این پوستها غالباً بصورت پوست بزرخسک شده بوسیله نمک و یا پوست گوسفند و بز نمک سود شده صادر میگردد .

میزان واردات پوست گوسفند و بز در ایران

طبق آمار واردات و صادرات محصولات کشاورزی و دامی کشور از سال ۱۳۴۱ تا سال ۱۳۴۶ (زیر نظر دکتر جعفر فروع و مهندس شمپین ثابت قدم) میزان واردات پوست گوسفند

بشرح زیر است

ارزش برآین	میزان واردات بر حسب کیلوگرم	نوع کالا
۷۷۵/۲۴۷	۵۲۴	سال ۱۳۴۱ پوست بره از نوع قره کل و استرلیخان
۳۲۴/۷۷۰	۹۷/۹۹۸	سال ۱۳۴۲ پوست خام گوسفند و بز تازه نعل زده و خشک کرده
۱۹۷/۵۳۳	۳۵۸	پوست بره
۱/۲۷۴/۶۹۰	۶۲/۱۹۶	سال ۱۳۴۳ پوست خام گوسفند و بز
۳/۰۵۵/۹۰۰	۱۰۳/۲۳۲	سال ۱۳۴۴ پوست خام گوسفند و بز
۱/۹۴۵/۶۴۰	۴۲/۸۶۰	سال ۱۳۴۵ پوست خام گوسفند و بز
۳/۳۹۶/۶۷۵	۸۶/۲۹۴	سال ۱۳۴۶ پوست خام گوسفند و بز

میزان صد ورسوسه :

آمار سازمان خواربارکشاوری جهانی
سازمان ملل متحد

بوسیله: دکتر مهندس احمد جلیلوچ

بر اساس آمار رسمی ۶ مقدار این صادرات یقیناً برآورد است.

سال	جلد	کیلوگرم	ارزش
(۱۹۶۳) ۱۳۴۲	—	۱۱/۶۶۷/۹۳۱	۶۸۷/۴۸۰/۷۹۷
(۱۹۶۴) ۱۳۴۳	۱۱/۴۹۸/۹۷۲	۹۳/۲۱۸/۰۰۳	۹۱۲/۴۳۰/۹۷۸
(۱۹۶۵) ۱۳۴۴	۹/۹۰۴/۹۱۴	۱۱/۴۵۵/۰۶۰	۷۱۹/۷۰۳/۰۶۳
(۱۹۶۶) ۱۳۴۵	۱۱/۵۰۴/۹۳۰	۱۳/۸۳۸/۵۹۴	۲۰۹/۰۶۳/۲۹۰
(۱۹۶۷) ۱۳۴۶	—	۱۱/۵۶۹/۶۹۳	۸۹۹/۹۷۹/۴۹۸

مقدار کمی از این پوستها مخصوص آنهاست که از جنس نا مرغوبتری هستند در دباغخانه های

روستائی وگاهی اوقات مقدار کمی در کارخانه های صنعتی دباغی میشوند (هاراطونیان تهران)

بزرگوسفند ایران دارای اصالت نژاد بوده ولسنا پوست آنها بهترین مواد اولیه خام جهت

تهیه چرم میباشد . ولی این در صورتیست که دامها بطرز صحیح تغذیه یافته باشند .

متاسفانه پوست بز و گوسفند دردوران زندگی حیوان از بیماریها (آبله - حشره - کت) و -
گرمسنگی لطمه بسیار میبینند . ضایعات ناشی از بیماری و گرمسنگی در ۳۵٪ کل گوسفند و بزایران
مشهود است .

پوست کندن گوسفند و بز در کشتارگاه ها با شتاب انجام میگردد زیرا مأمورین پوست کنی برای هر
پوست جدا شده از لاشه اجرت دریافت میکنند در نتیجه ۶۰٪ این پوستها دارای بریدگی -
میباشند . در حدود ۵٪ پوست گوسفند و بزایران دارای علاماتیست که نشان میدهد باندازه -
کافی ساخت و ساز نشده اند . مطابق برآوردی که در سال ۱۹۶۶ انجام گرفت خسارات -
ناشی از پوست کنی غلط و نمک سود کردن نادرست پوست در ایران بقرا برآورد است .

درجه بندی فعلی	درجه بندی حاصله از طریق پوست کنی و نمک سود کردن ۶۰٪	درجه
۳۰٪	۶۰٪	۱
۴۰٪	۳۰٪	۲
۲۰٪	۵۰٪	۳
۱۰٪	۵۰٪	۴

بر اساس همین تخمین خسارات سالانه پوست بز و گوسفند در ایران بالغ بر ۴۰۰ میلیون ریال است

حاصل مسئله اجرت مامورین پوست کتی اولین فقه میست که باید برداشته شود و روش بهتری جایگزین روش کنونی گردد تا باعث تشویق پوست کتی بهتر شده و سطح تولید پوستهای سالم و بدون بریدگی را بالا ببرد. اجرت ناچیزی که برای پوست کندن هر دام پرداخت میشود موجب میگردد که مامور پوست کتی برای بالا بردن سطح اجرت خود سرعت کار افزوده در نتیجه موجب کم شدن ارزش پوست شده و از این راه خسارات هنگفتی به درآمد ملی کشور وارد میآید.

انواع پوست از نظر سرورین

پوستهایی که در صنعت چرمسازی بکار میرود. با توجه بکیفیت و کمیت اکثر در دو طبقه از حیوانات یعنی دسته گاوی (Bovin) و دسته گوسفندی و بز (Ovin) قرار گرفته است. از پوست سایر حیوانات چرمهای مناسبی تهیه میشود ولی از نظر کمبود محصول هنوز تقسیم بندیهای لازم بر روی آنها صورت نگرفته است. متداولترین تقسیم بندی پوست از نظر خرید و فروش در بازار تعیین مثبت و وزن هر جلد پوست و یا وزن عدلهای محتوی پوست در روی بسته بندیهای مربوط میباشد. وزن پوست دامها بانوع نژاد - چگونگی پرورش حیوان و بسیاری از عوامل دیگر ارتباط مستقیم دارد ولی تجربه نشان داده است که بطور متوسط در حدود ۵ تا ۶ درصد وزن دام زنده را وزن پوستش تشکیل میدهد.